

Hyvät kuulijat

Kiitokset kutsusta lausumaan muutama sana professori Laurinkarin uudesta kirjasta ”Kansalaislähtöinen sosiaalipolitiikka kilpailuvaltiossa”.

Kirjan teema assosioituu minulla 1990-luvun lopulle ja 2000-luvun taitteeseen, jolla yliopiston sosiaalipolitiikan opetuksen ja tutkimuksen piirissä keskusteltiin siitä, millä nimellä kutsua Suomessa eurooppalaista Social economy/social economics – käsitettä.

Melko pian käsitteeksi vakiintui yhteisötalous. Kädenvääntöä käytiin tuolloin siitä, viitataanko termillä hyvinvointivaltion sosiaalipoliittisten järjestelmien, kuten sosiaaliturvan, taloudellisiin näkökohtiin vai osuuskuntien, sosiaalisten yritysten, järjestöjen ja muiden Juhaniin kirjassa käsittelemien organisaatioiden sosiaalipoliittisiin kytkentöihin, mikä oli jo tuolloin Keski-Euroopassa ja EU:n piirissä tapana

Nyt Juhani on ottanut uuden tavoitteen ja kirjoittaa kootusti tuon saavutetun konsensuksen pohjalta yhteisötalouden sosiaalipolitiikasta yleisesityksen, joka on hyvin tarpeellinen teos ainakin sosiaalipolitiikan yliopisto-opetuksen kannalta, koska tällaista yleisesitystä on kaivattu.

Harvemmin tullaan ajatelleeksi, että meillä Suomessa on sosiaalipolitiikan julkikuvassa ollut muutamia sitkeitä vajeita; meillä on käsitelty sosiaalipolitiikka oppiaineen puitteissa niukasti tulonsiirto- ja palvelujärjestelmien taloutta ja sosiaalipolitiikan keskeiset lohkot, kuten sosiaaliturva on luokiteltu hyvinvointiluokituksissa ”sosiaalisen”, mikä on outoa etenkin tulonsiirtopolitiikan kohdalla.

Toinen vaje on ollut, ettei valtion ja markkinoiden väliin tai viereen ole mahtunut sosiaalipoliittisessa keskustelussa muita yhteiskunnan tahoja ja molempia on tarkasteltu hieman yksipuolisesti usein.

Poliittinen, yhteisten asioiden hoitamisena ja osallistumisena on kytketty valtioon ja puoluejärjestelmään ja markkinat on linkitetty osakeyhtiöihin ja niiden päätöksentekojärjestelmiin. Ehkä tähän on vaikuttanut ja vaikuttaa pitkä korporatismiin perinne Suomessa.

Nyt Juhani nostaa keskusteluun yhteisötalouden sosiaalipolitiikan erityisenä kansalaislähtöisenä osallistumisjärjestelmänä ja omanalaisenaan taloutena ja käy sitä läpi monipuolisesti sosiaalipolitiikan keskeisten lohkojen näkökulmasta.

Klassisessa sosiaalipolitiikassa sosiaalipolitiikkaa on käsitelty vastauksena niin sanottuihin markkinahäiriöihin, joista keskeinen on se, ettei niille, joilla ei ole kulutuskykyä, synnytä markkinoiden kautta tukea ja palveluja ja tarvitaan yhteisön tukea.

Meille on ”opetettu”, että tuki tulee valtiolta, mutta Juhaniin kirjassa tuodaan esiin, että myös valtio voi epäonnistua. Se on nytkin lähellä, kun massiivisella velalla rahoitetaan tukijärjestelmiä. Yhteisötalous voi avata uusia kestäviä tapoja, ja on jo avannutkin, hoitaa sekä markkinoiden että valtiovallan häiriöitä ja tehdä sen ihmisten omatoimisuutta tukien.

Tähänkin liittyen kirjassa on uusia avauksia ajankohtaisiin huoliin, kuten keskustelu yhteisötaloudesta ympäristöpolitiikan toimijana sekä katsaus raiffeisenilaiseen osuustoimintaan, joka on lähtenyt liikkeelle kansalaisten omaehtoisena kamppailuna sekä niukkuutta että suoranaista riistoa vastaan ja laajentunut globaaliksi liikkeeksi.

Tärkeää on mielestäni myös yhteisötaloudellisen sosiaalipolitiikan kehystäminen kilpailuvaltiotutkimukseen. Sekin avaa vaihtoehdoisen näkökulman sosiaalipoliittiseen keskusteluun. Sosiologi Bob Jessopin kirjoitusten kautta käy ilmi, ettei uusliberalismi, jota meillä käsitellään sitäkin kapea-alaisesti poliittisessa keskustelussa, ole ainoa aate sosiaalipolitiikan raamittajaksi koko yhteiskunnan puitteisiin.

Aina on kuitenkin vaihtoehtoja, sille, miten markkinataloudessa sosiaalipolitiikkaa harjoitetaan. Tämän tarkastelun kautta tulee pohtineeksi, että yhteisötalous voi myös olla keskeinen osa siirtymään globalisaation maailmaan ja tie hyvinvointipolitiikan laaja-alaiseen uudistamiseen.

Veli-Matti Poutanen